

УДК 82.0:821«18/19»

Чобанюк М.М.

Дрогобицький державний педагогічний університет імені імені Франка

СИНТЕЗ ЖАНРУ: АКТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ

Анотація. Стаття присвячена аналізу жанрового синтезу у сучасній науці про літературу. Зазначено, що однією з характерних особливостей літературного процесу є жанрова нестабільність, криза традиційних уявлень та трансформація майже усіх жанрових моделей. Доведено, що поняття синтезу часто застосовують літературознавці. З'ясовано такі поняття як «синтез», «жанр», «жанровий синтез». Завдяки синтезу формуються міжлітературні зв'язки, стилеві тенденції, напрями. Вони провокують зустрічні течії, зумовлюючи появу новоякісних художніх структур. Синтез різних жанрів та стилів зумовлює появу новотворів, як-от роман у віршах, поезія в прозі, драматична поема, кіноповість тощо.

Ключові слова: жанр, синтез, жанровий синтез, концепція, жанровий поділ.

Chobanyuk Mariya

Drogobych Ivan Franko State Pedagogical University

GENRE SYNTHESIS: CURRENT APPROACHES TO THE PROBLEM OF STUDYING

Summary. The article is devoted to the analysis of genre synthesis in the modern science of literature. It is noted that one of the characteristic features of the literary process is genre instability, the crisis of traditional representations and the transformation of almost all genre models. It is proved that the concept of synthesis is often used by literary critics. The following notions are defined as "synthesis", "genre", "genre synthesis". Topical genre theories include the theory of the novel, the feminist critique of the genre, the formalist theory of the genre, the "dominant" concept of the genre, the morphological scheme of the genre, intermedial theory, metaphorical theory, semiotic approaches in genrology, ritual-mythological theory of genre, sociological interpretation of the genre, plot concept genre, communicative-sociocognitive concept of the genre, academic genre theory. The genre nature of a literary work is not only a classifying problem. Having determined the belonging of the literary work to the genre variety, we get the opportunity to get deeper into the formal and content peculiarities of this work, to enter it in a broad historical and literary context. The genre becomes a form of vision and understanding of certain aspects of the world and artistic experience. Owing to synthesis inter-literary connections, stylistic trends, directions are formed. They provoke counter-currents, resulting in the emergence of new-quality artistic structures. Synthesis of different genres and styles leads to the emergence of new works, such as novel in verse, poetry in prose, dramatic poem, movie story, etc. Deaconization of genres, their hybridization, diffusion, and interchange are not accidental – gradually increasing in national literature, these processes became characteristic of the aesthetic orientations of the Modern and Postmodern times, meaning the expansion of creative freedom of the artist and the public.

Keywords: genre, synthesis, genre synthesis, concept, genre division.

Постановка проблеми. Однією з характерних особливостей літературного процесу другої половини ХХ – початку ХХІ століття є «жанрова нестабільність, посилення синтезу літературних напрямів і жанрів, криза традиційних уявлень та трансформація майже усіх жанрових моделей» [18, с. 199]. Визначення синтезу як найважливішого джерела єдності й есте-

тичного оновлення художнього твору, механізму розвитку художніх форм – мета, що поєднує дисципліни гуманітаристики. Реконструкція теоретичних підходів, методологічних рішень і версій, які підживлювали теорію жанру у її розвитку, може бути цікавою саме завдяки розмаїттю дослідницьких думок: еволюційна теорія (Ф. Брюнетьєр), психологічна теорія (П. Херна-

ді та ін.), структуралістські підходи (від Н. Пірсона до Я. Мукаржовського), неомарксистська теорія (Г. Лукач, Т. Іглтон), рецептивна теорія (Х.-Р. Яусс), трансформаційна теорія (А. Фаулер), а також теорії жанру Р. Колі, Ж. Женетта, М. Верлі, К. Штирле, Ж. Дерріда, А. Розмарин, Дж. Фроу та інші.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До актуальних жанрових теорій Заходу, радянського, пострадянського та вітчизняного літературознавства відносять теорію роману Х. Ортеги-і-Гассета; феміністичну критику жанру та жанрові теорії Н. Фрая та Цв. Тодорова; формалістичну теорію жанру (Ю. Тинянов, Б. Ейхенбаум, Р. Якобсон), «домінантну» концепцією жанру Б. Томашевського; морфологічну схему жанру (В. Пропп); інтермедіальну теорію М. Кагана; метафоричну теорією О. Фрейденберг; семіотичні підходи у жанрології (Ю. Лотман); ритуально-міфологічну теорію жанру (С. Мелетинський); соціологічну інтерпретацію жанру, сюжетну концепцію жанру (І. Силантьєв); комунікативно-соціокогнітивну концепцію жанру (С. Шаріфова); академічні жанрові теорії (С. Аверінцев, Г. Косіков, М. Римар) та сучасні українські жанрові теорії (Н. Копистянська, І. Денисюк, М. Ткачук, Г. Штонь, Н. Бернадська, Т. Бовсунівська та ін.). Авторитетними жанровими теоріями пострадянського простору визнано жанрові концепції Г. Поспелова, М. Бахтіна, Д. Лихачова, Н. Лейдермана, Н. Тамарченка.

Мета статті. Головна мета цієї статті полягає в тому, аби довести, що характерною рисою художньої літератури кінця ХХ – початку ХХІ століття стає розмивання родових і жанрових меж, все більше взаємопроникнення і взаємодоповнення між літературними родами і жанрами.

Виклад основного матеріалу. «Сучасна система жанрового поділу складалася історично, ввібравши у себе жанри різних епох, що нерідко породжує суперечності, а то й плутанину у визначенні жанрової приналежності художнього твору» [18, с. 9]. Пов'язано це з тим, що при визначенні жанру твору ми послуговуємося не одним, а декількома критеріями: родовою приналежністю, прозовою чи віршовою формою викладу, обсягом, тематикою, проблематикою, пафосом та багатьма іншими. Науковець М. Поляков виділяє п'ять рівнів, за якими визначається жанрова природа літературного твору: естетична основа ставлення до дійсності; охоплення дійсності (оповідання – роман); тип викладу (оповідь, опис, діалог); композиційна структура (роль дії, персонажів, обставин); характер організації словесної тканини (ритм, інтонація, тропи і т.д.) [15, с. 22].

Суперечності в генології викликає також термінологічна неузгодженість, коли під одним і тим самим терміном різні науковці мають на увазі відмінні поняття. Термінологічна плутанина характерна не тільки для наукових праць, але й для підручників, тому кожного разу доводиться уточнювати, якого значення набуває поняття «жанр»: чи мова йде про літературний рід, чи про вид, чи про групу жанрів, чи власне про жанр або жанровий різновид. На сьогодні поділ літературних творів за жанрами є недосконалим, але краще з того, що напрацювала генологія: рід – жанр – жанровий різновид (або рід – вид – жанр).

М. Васків вважає, що склалася ситуація, коли всі розуміють недосконалість сучасної системи визначення жанрової приналежності твору, але не можуть запропонувати нічого кращого, тому змушені послуговуватися тим, що є на даний момент [6].

Категорія жанру, на думку Л. Землянової, належить до тих предметів у науці й літературі, значення яких нібито зрозуміле для всіх, але «його складно виразити у стабільних лаконічних дефініціях» [7, с. 7].

Дискусії тривають і досі, хоча більшість науковців сходяться на думці, що у понятті «жанр» поєднуються певні змістово-формальні риси, характерні для значної групи творів, які набули ознак традиційності, й порушення цього традиційного поєднання одразу стають відчутними і сприймаються як порушення жанрових норм. «Те, що твір «не підкоряється» своєму жанрові, – означає Н. Копистянська, – не означає, що жанр не існує [...] навпаки [...] для існування порушення потрібен закон – який саме і буде порушено; норма стає видимою – живе – тільки завдяки її порушенням» [9, с. 18].

Як зауважував Д. Лихачов, завдання жанрології вивчати не тільки самі жанри, а й ті принципи, на яких здійснюються жанрові поділи, вивчати не тільки окремі жанри й їх історію, а й саму систему жанрів кожної епохи. Справді, жанри живуть не незалежно один від одного, а становлять певну систему, яка змінюється історично. Історик літератури, на думку науковця, зобов'язаний помітити не тільки зміни в окремих жанрах, а й зміни самої системи жанрів [13, с. 55]. М. Бахтін стверджує, що жанр відроджується і оновлюється на кожному новому етапі розвитку літератури і в кожному індивідуальному творі даного жанру. У цьому він вбачає життя жанру [3]. В. Шкловський [22] підходить до проблеми жанру з точки зору його трансформації, замінив, що, на думку науковця, є безумовним законом жанрового розвитку. На цьому етапі найбільш поширене і продуктивне визначення жанру як моделі реальності й форми світобачення (Н. Лейдерман [10; 11], С. Шаріфова [20; 21]).

Жанровий синтез – невід'ємна від процесів диференціації загальна тенденція жанрів до цілісності, єдності та взаємозв'язку, до утворення поліжанрової системи, генетично зумовленої природним синтетизмом мистецтва та настановою письменства на узагальнене художнє осягнення довкілля [12, с. 367].

Б. Іванюк вирізняє два основні умовні періоди зближення жанрових форм. Перший характеризується переходом від «рефлексивного традиціоналізму» [1, с. 110] (С. Аверінцев) із традицією творчості до започаткованого романтизмом «рефлексивного персоналізму», що супроводжувався деканонізацією жанру, послабленням його залежності від тематичного завдання, руйнуванням жанрової системи, посиленням жанрової модальності. Другий, хронологічно співвіднесений із ХХ століттям, стосується вторинного наслідування класичної спадщини, критичного ставлення до жанрового канону, що особливо притаманне постмодернізму. З огляду на це окреслюються такі типи жанрового синтезу, як внутрішньо-родовий (оповідання-балада «Міно-

тавр» Ф. Дюрренматта, роман-мелодрама «Море, море...» А. Мердок, поема-симфонія «Сковорода» П. Тичини), схрещення літературних та позалітературних жанрів (вірш-заповіт, вірш-топт тощо), метажанр. Найпростішою формою такого поєднання вважається контамінація (поєднання двох жанрових структур), внаслідок якої народжуються нові різновиди – роман-притча, роман-казка, роман-есе). Складнішими варіантами жанрового синтезу є дифузія (взаємопроникнення елементів різних родів і жанрів), жанрова вставка (композиційно локалізований жанр у структурі літературного твору, його органічний складник відрізняється від жанрового синтезу відносною автономністю), жанрова домінанта (ядро і пам'ять жанру).

Як стверджує Є. Ковтун, жанровий синтез відкриває перед письменником великі можливості художнього експерименту, дає йому змогу створити «художній конструкції, здатні втілити найнеймовірніший сюжет, забезпечуючи при цьому «стереоскопічність» і «велику об'ємність зображення». Головне ж – це те, що в творах, які містять подібний синтез, відбувається взаємне накладання моделей реальності, створюваних окремими типами вимислу, що веде як мінімум, до розширення тематико-проблемного діапазону твору і до повноти охоплення ним різних сторін» [8, с. 258].

Одним з перших системно дослідив явище родожанрового схрещування в аспекті функціональної поетики І. Опацький [25], у працях якого аналізується здатність жанру у процесі еволюції відбивати і модифікувати конструктивні ознаки інших родів і жанрів, як-от явища епізації і ліризації драми, драматизації і ліризації повісті тощо.

Натомість Я. Тшинадловський [27] пов'язував міжжанрові інтеракції з впливом характерного для одного жанру способу бачення і організації світу на інші жанри. Так, він проаналізував сатиричне бачення світу як фактор міжжанрової інтеграції у тому випадку, коли сатиричність абсолютизується і закріплюється як жанрова ознака у таких, наприклад, жанрових різновидах сатиричної комедії: «шарж-гротеск» або «сатира-фантазія».

Екстраполюючи уявлення про літературну традицію на закономірності функціонування жанрів, І. Савінська [26] розглядала конкретно-історичний стан того чи того жанру як «...проєкцію діакронії в синхронії». Ця продуктивна думка означила перспективи аналізу трансформації генотипних ознак жанру в поезії конкретного тексту. Обґрунтуванню історичної динаміки жанрів присвячені праці М. Гловінського [23], у яких розглядаються процеси структуризації /деструктуризації жанру, жанрової ідентифікації і диференціації, взаємодії регулятивних і факультативних складових жанру в аспекті синхронії та діакронії.

Предметом дослідження багатьох літературознавців, передусім формалістичного та структуралістського спрямування, як відомо, стали явища не планомірної послідовної еволюції, а стрибкоподібних трансформацій. Так, у класичних роботах Ю. Тинянова проаналізовано різні тенденції зіткнення (зіштовхування) нетрадиційної новаторської поетики з ознаками традиційного жанру, як у випадку пародії або стиліза-

ції, коли нове явище «заміщує старе», не будучи «розвитком» старого [16, с. 257].

Ґрунтовним системним дослідженням теоретико-методологічних та історико-літературних аспектів функціонування жанру і жанрової системи стала монографія Н. Копистянської «Жанр, жанрова система у просторі літературознавства», у якій на основі аналізу вивчення проблем генетичної європейськими вченими пропонується власна концепція структури і динаміки жанрів (жанрових систем) у літературному процесі.

Констатуючи маловивченість сфери динаміки жанрів у національній літературі, Н. Копистянська наголосила на питаннях «...генетичних і типологічних форм спадковості, безперервності чи припинення традицій у розвитку окремих жанрів, «знехтування» найближчою традицією і звернення до більш давньої, що завжди викликало конкретними суспільними і суто національними чинниками», «впливу зближення та інтеграції культур на розвиток жанрів, національної інтерпретації світового досвіду...» [9, с. 53].

Цікаву реконструкцію у жанрології презентують книги Т.В. Бовсунівської «Теорії літературних жанрів» (2009) [4], «Когнітивна жанрологія та поетика» (2010) [5].

У розгортанні викладу теорії родів і жанрів авторка відштовхнулася від постмодернізму. «Доба постмодернізму похитнула всевладність «жанру» та спрямувала критиків на видобуття альтернативних критеріїв художності. Проте виявилось, що винайдення альтернатив також невдячна праця. Тож західне літературознавство протягом століття коливалося між різнобічними тлумаченнями жанру (від заперечення до абсолютності), утворивши великий реєстр різноманітних тенденцій, сума яких і є, на мій погляд, відповіддю на питання: що є жанр?» [5, с. 14]. Також у роботі звернуто увагу на питання жанрових класифікацій і жанрової типології. Не можна не погодитися з думкою дослідниці, що «при всіх розбіжностях визначень жанру, він був і лишається провідною літературознавчою категорією нашого часу, ідентифікація якої може змінюватись. Тобто змінюються наші уявлення про жанр, але позбутися його й замінити чимось іншим літературознавцям не вдається» [5, с. 13].

У монографії «Жанрове змішування в романі: комунікативно-соціокогнітивний підхід» (2011) С. Шаріфова представила концепцію жанрового змішування, яка спирається на комунікативне розуміння жанру і на соціокогнітивне розуміння генезису та розвитку жанру.

Науковець зауважує, що зміна комунікативної ситуації провокує розвиток жанрової системи як сукупності комунікативних шаблонів. Цей процес відбувається у формі розвитку наявних жанрів або ж у формі заміни одних жанрів на інші. Включення до жанрової конструкції елементів і ознак, що належать іншим жанрам (найчастіше жанрам інших родів), є основним засобом забезпечення відповідності жанру стосовно комунікативної ситуації. Жанр, будучи відносно стійкою формою, у низці випадків може вступати у соціокогнітивний дисонанс зі зміненими комунікативними потребами. Соціокогнітивний дисонанс виникає через невідповідність жанрових особливостей художнього твору усталеним уяв-

ленням про ті чи ті жанри. Досягнення консонансу (відповідності) здійснюється за допомогою розширення комунікативних можливостей за рахунок розвитку жанру або його заміни на новий жанр. У цьому контексті жанри виступають як динамічні і швидкоплинні залежно від комунікативних потреб форми.

Синкретизм, комунікативність і соціокогнітивність, на думку С. Шаріфовой, є основними складовими комунікативно-соціокогнітивного підходу до проблем жанрового змішування.

Зі свого боку, ще Т. Лукман [24] оперував поняттям комунікативного жанру, під яким розумів культурно-історичні суспільно встановлені і формалізовані розв'язання комунікативних проблем. Слід зазначити, що комунікативне розуміння жанру співзвучне позиції М.М. Бахтіна [3], який сприймав жанр як стійкий тип тексту, що об'єднаний єдиною комунікативною функцією і має подібні композиційні і стилістичні ознаки. Комунікативна функція реалізується за допомогою як композиції, так і художнього стилю. У цьому контексті П. Палієвський розуміє стиль як «художній метод, що проступив назовні, структура образу, позначена зовні: у мові, яка, втілюючи зміст образу, завжди набуває нового звучання, в чітко видимих елементах композиції, в основному настрої» [14, с. 7]. Комунікативна функція виділяється як одна з головних функцій жанру. Л.В. Чернець [17], диференціюючи функції жанру, до їх числа відносить і комунікативну, яка пов'язана з поняттям жанру як знака літера-

турної традиції, налаштовуючи читача на певне сприйняття («горизонт очікування»).

Вагомим внеском у сучасне літературознавство стала монографія Н.Л. Лейдермана «Теорія жанру» [11]. У ній подано обґрунтування уявлення про функції жанру як фундаментального художнього закону, розроблена його теоретична модель. Виявляються особливості побудови «образу світу» в основних жанрах епосу, лірики і драми. Розкривається значення жанру як одного з найважливіших механізмів історико-літературного процесу.

Висновки і пропозиції. Жанрова природа літературного твору не є лише проблемою класифікаторською, коли ми отримуємо можливість простого групування творів. Визначивши належність літературного твору до того чи того жанру або жанрового різновиду, ми отримуємо можливість глибше пізнати формальні й змістові особливості цього твору, вписати його у широкий історико-літературний контекст. Виступаючи тільки загальною моделлю, структурою без конкретних змістових рис, жанр стає «формою бачення й осмислення певних сторін світу», «твердою формою для виливки художнього досвіду» [2, с. 178].

Деканонізація жанрів, їх гібридизація, дифузія і взаємозаміна не є випадковими – поступово посилюючись у національних літературах, ці процеси стали характерними естетичними орієнтаціями доби Модерну й Постмодерну, означивши розширення творчої свободи митця і публіки.

Список літератури:

1. Аверинцев С. Историческая подвижность категории жанра: опыт переодизации; историческая поэтика: итоги и перспективы изучения. М.: Наука, 1986. 356 с.
2. Бахтин М.М. Проблемы поэтики Достоевского. М.: Алконост, 1994. 174 с.
3. Бахтин М.М. Проблема речевых жанров. Собр. соч. в 7 т. М.: «Русские словари», 1997. Т. 5. С. 159–207.
4. Бовсунівська Т.В. Когнітивна жанрологія та поетика. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010. 180 с.
5. Бовсунівська Т.В. Теорія літературних жанрів: Жанрова парадигма сучасного зарубіжного роману: Підручник. К.: Видавнич.-поліграф. центр «Київський університет», 2009. 519 с.
6. Васків М. Генологічна природа роману й інтерпретація творів цього жанру : [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.pan.ol.lublin.pl/wydawnictwa/.../Waskiw...
7. Землянова Л.М. Современное литературоведение США. М.: Наука, 1990. 356 с.
8. Ковтун Е.Н. Типы и функции художественной условности в европейской литературе первой половины XX в. : дис. доктора филол. наук : 10.01.05, 10.01.08. М., 2005. 306 с.
9. Копистянська Н. Жанр, жанрова система у просторі літературознавства. Львів: ПАІС, 2005. 368 с.
10. Лейдерман Н.Л. Движение времени и законы жанра. Свердловск: Средне-Уральское книжное издательство, 1982. 256 с.
11. Лейдерман Н.Л. Теория жанра. Екатеринбург: Из-во УрГПУ, 2010. 904 с.
12. Літературознавча енциклопедія: У двох томах. Т. 1 / авт.-уклад. Ю.І. Ковалів. К.: ВЦ «Академія», 2007. 608 с. (Енциклопедія ерудита).
13. Лихачев Д.С. Поэтика древнерусской литературы. М.: Наука, 1979. 360 с.
14. Палиевский П.В. Постановка проблемы стиля / П.В. Палиевский / Теория литературы: Основные проблемы в историческом освещении: Стиль. Произведение. Литературное развитие. М., 1965. С. 7–8.
15. Поляков М.В. Проблемы становления американской литературы. М.: Наука, 1981. 384 с.
16. Тынянов Ю. Поэтика. История литературы. Кино. М.: Наука, 1977. 572 с.
17. Чернец Л.В. Литературные жанры. Проблемы типологии и поэтики. М.: Издательство МГУ, 1982. 292 с.
18. Чобанюк М.М. Жанровий синтез: актуальні підходи вітчизняних та зарубіжних літературознавців до проблеми вивчення. Zbiór raportów naukowych. «Nauka dzis: teoria, metodologia, praktyka, problematyka». (30.07.2014 – 31.07.2014). Warszawa: Wydawca : Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2014. S. 9–14.
19. Чобанюк М.М. Літературознавчий синтез: методологічні аспекти. Ucrainica VI. Soucasna Ukrajinstika. Problemy jazyka, literatury a kultury: Sbornik vedeckych clanku zmezinarodni conference «VI Olomoucke symposium ukrajinstu stredni Evropy» (Olomouc, 21 – 23.08.2014). Olomouc: Univerzita Palackehov Olomouci, 2014. P. 199–202.
20. Шаріфова С.Ш. Жанрове смешение в романе: коммуникативно-социокогнитивный подход. Москва: «Московский Парнас», 2011. 400 с.
21. Шаріфова С.Ш. Смешение романа с научными жанрами : [Електронний ресурс]. Режим доступу: cyberleninka.ru/article/n/smешenie-romana-s-nauchnymi-zhanrami
22. Шкловський В.Б. Тетива. О несходстве сходного. Энергия заблуждения. Книга о сюжете. М.: Художественная литература, 1983. Т. 2. 640 с.

23. Gowiński M. *Prace wybrane*: UT. Kraków: Universitas, 2000. T. 5: Intertekstualność, groteska, parabola. 502 s.
24. Luckmann T. 1986. Grundformen der gesellschaftlichen Vermittlung des Wissens: Kommunikative Gattungen // *Kolner Zeitschrift für Soziologie und Sozialpsychologie*. Sonderheft 27. S. 191–211.
25. Opacki I. Krzyżowanie si postaci gatunkowych jako wyznacznik ewolucji poezji. *Problemy teorii literatury*. Ser. 1. Wrocław. W.-wa – Kraków, 1987. S. 131–167.
26. Sawińska I. *Tragedia w epoce Modnej Polski*. Z zagadnień struktury dramatu. Toruń, 1948. 170 s.
27. Trzynadłowski I. O zjawiskach międzygatunkowych w utworach literackich. *Zagadnienia rodzajów literackich*. 1962. z. 8. S. 147–150.

References:

1. Averintsev S. (1986). *Istoricheskaya podvizhnost' kategorii zhanra: opyt pereodizatsii; istoricheskaya poetika: itogi i perspektivy izucheniya*. M.: Nauka, 356 s. (in Russian)
2. Bakhtin M.M. (1994). *Problemy poetiki Dostoyevskogo*. M.: Alkonost, 174 s. (in Russian)
3. Bakhtin M.M. (1997). *Problema rechevykh zhanrov*. *Sobr. soch. v 7 t.* M.: «Russkiye slovari», T. 5. S. 159–207. (in Russian)
4. Bovsuniv's'ka T.V. (2010). *Kohnityvna zhanrolohiya ta poetyka*. K.: Vydavnycho-polihrafichnyy tsentr «Kyyiv's'kyi universytet», 180 s. (in Ukrainian)
5. Bovsuniv's'ka T.V. (2009). *Teoriya literaturnykh zhanriv: Zhanrova paradyhma suchasnoho zarubizhnoho romanu: Pidruchnyk*. K.: Vydavnych.-polihraf. tsentr «Kyyiv's'kyi universytet», 519 s. (in Ukrainian)
6. Vas'kiv M. Genolohichna pryroda romanu y interpretatsiya tvoriv ts'oho zhanru : [Elektronnyy resurs]. *Rezhym dostupu: www.panol.lublin.pl/wydawnictwa/.../Waskiw....* (in Ukrainian)
7. Zemlyanova L.M. (1990). *Sovremennoye literaturovedeniye SSHA*. M.: Nauka, 356 s. (in Russian)
8. Kovtun Ye.N. (2005). *Tipy i funktsii khudozhestvennoy uslovnosti v yevropeyskoy literature pervoy poloviny XX v. : dis. doktora filol. nauk : 10.01.05, 10.01.08*. M., 306 s. (in Russian)
9. Kopystians'ka N. (2005). *Zhanr, zhanrova systema u prostori literaturoznavstva*. L'viv: PAIS, 368 s. (in Ukrainian)
10. Leyderman N.L. (1982). *Dvizheniye vremeni i zakony zhanra*. Sverdlovsk: Sredne-Ural'skoye knizhnoye izdatel'stvo, 256 s. (in Russian)
11. Leyderman N.L. (2010). *Teoriya zhanra*. Iz-vo: UrGPU, Yekaterinburg, 904 s. (in Russian)
12. *Literaturoznachna entsyklopediya: U dvokh tomakh*. (2007) T. 1 / avt.-uklad. Yu.I. Kovaliv. K.: VTS «Akademiya», 608 s. (Entsyklopediya erudyta). (in Ukrainian)
13. Likhachev D.S. (1979). *Poetika drevnerusskoy literatury*. M.: Nauka, 360 s. (in Russian)
14. Paliyevskiy P.V. (1965). *Postanovka problemy stilya / P.V. Paliyevskiy / Teoriya literatury: Osnovnyye problemy v istoricheskom osveshchenii: Stil'*. *Proizvedeniye. Literaturnoye razvitiye*. M. S. 7–8. (in Russian)
15. Polyakov M.V. (1981). *Problemy stanovleniya amerikanskoj literatury*. M.: Nauka, 384 s. (in Russian)
16. Tynyanov Yu. (1977). *Poetika. Istoriya literatury*. Kino. M.: Nauka, 572 s. (in Russian)
17. Chernets L.V. (1982). *Literaturnyye zhanry. Problemy tipologii i poetiki*. M.: Izdatel'stvo MGU, 292 s. (in Russian)
18. Chobanyuk M.M. (2014). *Zhanrovyy syntez: aktual'ni pidkhody vitchyznyanykh ta zarubizhnykh literaturoznavtsiv do problemy vyvchennya*. *Zbiro raportov naukovykh. «Nauka dzis: teoria, metodologiya, praktyka, problematyka»*. (30.07.2014 – 31.07.2014). Warszawa: Wydawca : Sp. z o.o. «Diamond trading tour», S. 9–14. (in Ukrainian)
19. Chobanyuk M.M. (2014). *Literaturoznavchyy syntez: metodolohichni aspekty*. *Ucrainica VI. Soucasna Ukrajinitika. Problemy jazyka, literatury a kultury: Sbornik vedeckych clanku zmezinarodni conference «VI Olomoucke symposium ukrajiniistu sredni Evropy»* (Olomouc, 21 – 23.08.2014). Olomouc: Univerzita Palackehov Olomouci, P. 199–202. (in Ukrainian)
20. Sharifova S.SH. (2011). *Zhanrovoye smesheniye v romane: kommunikativno-sotsiokognitivnyy podkhod*. Moskva: «Moskovskiy Parnas», 400 s. (in Russian)
21. Sharifova S.Sh. *Smesheniye romana s nauchnymi zhanrami : [Yelektronnyy resurs]*. *Rezhim dostupu: cyberleninka.ru/article/n/smeshenie-romana-s-nauchnymi-zhanrami* (in Russian)
22. Shklovskiy V.B. (1983). *Tetiva. O neskhodstve skhodnogo. Energiya zabluzhdeniya. Kniga o syuzhete*. M.: Khudozhestvennaya literatura. T. 2. 640 s. (in Russian)
23. Gowiński M. (2000). *Prace wybrane*: UT. Kraków: Universitas, T. 5: Intertekstualność, groteska, parabola. 502 s. (in Polish)
24. Luckmann T. (1986). Grundformen der gesellschaftlichen Vermittlung des Wissens: Kommunikative Gattungen // *Kolner Zeitschrift für Soziologie und Sozialpsychologie*. Sonderheft 27. S. 191–211. (in Polish)
25. Opacki I. (1987). Krzyżowanie si postaci gatunkowych jako wyznacznik ewolucji poezji. *Problemy teorii literatury*. Ser. 1. Wrocław. W.-wa – Kraków, 1987. S. 131–167. (in Polish)
26. Sawińska I. (1984). *Tragedia w epoce Modnej Polski*. Z zagadnień struktury dramatu. Toruń, 170 s. (in Polish)
27. Trzynadłowski I. (1962). O zjawiskach międzygatunkowych w utworach literackich. *Zagadnienia rodzajów literackich*. S. 147–150. (in Polish)